

Voorbereid

Lesvoorbereiding

Korte omschrijving van de les

In een voorleesverhaal komt het verschil tussen voorbereid en onvoorbereid zijn op calamiteiten aan de orde. Vervolgens bedenken de leerlingen zelf oplossingen voor in de klas om zich op een mogelijke aardbeving voor te bereiden.

Doel van de les

- De leerlingen ontwikkelen een beeld bij het concept 'voorbereid zijn'.
 - De leerlingen leren dat goed voorbereid zijn op calamiteiten handig is.
 - De leerlingen leren wat ter voorbereiding op een aardbeving in de klas gedaan zou kunnen worden.
-

Lesspecificaties

Duur

Ongeveer 40 minuten

Materialen

- Voorleesverhaal
- Illustraties bij het verhaal
- Digibord

Voorbereiding

- Lees het verhaal van tevoren door.
- Zet de illustratie klaar op het digibord.

Introductie

5 minuten

Vraag de leerlingen wat ze weten over eekhoorns.

- Hoe zien ze eruit?
- Waar leven ze?
- Wat eten ze?
- Waarom hebben ze knaaganden, denk je? (Voedsel.)
- Waarom hebben ze pluimstaart, denk je? (Voor evenwicht, bij springen een valscherp en stuur.)
- Waarom hebben ze scherpe nagels, denk je? (Voor klimmen in bomen.)
- Waarom hebben ze korte pootjes, denk je? (Kunnen ze zich goed mee afzetten. Ze maken sprongen van 3-4 meter = vier heel grote stappen.)

Uitvoering

5 + 15 minuten

A.

Lees het voorleesverhaal voor. Toon de illustraties op het digibord.

B.

Bespreek het verhaal. Stel de volgende vragen:

- In het verhaal gebeurde van alles. Iedere eekhoorn had zijn eigen manier om ermee om te gaan. Wat was de manier van Teun? (Er rekening mee houden, voorbereiden.) Wat was de manier van Ralf? (Niks doen, afwachten.)
- Welke manier vind jij beter?
- Hoe bereiden wij ons voor op felle zon, regen of storm?
- Wat in het verhaal niet voor kwam, maar wat bij ons soms wel gebeurt zijn aardbevingen. Wat is dat, een aardbeving?
- Als je Ralf en Teun zou moeten uitleggen wat er gebeurt tijdens een aardbeving, wat zou je dan vertellen? (De grond trilt, een gebouw kan kort schudden, soms hoor je een geluid, spullen kunnen verschuiven of vallen.)
- Ralf en Teun wonen in het bos. Wat zouden zij kunnen verwachten bij een aardbeving? (Bijvoorbeeld takken vallen.)
- Wat zou Teun gedaan kunnen hebben ter voorbereiding op een aardbeving, denk je?
- Wat zou Ralf gedaan hebben?
- Kunnen wij ons voorbereiden op een aardbeving? (Blik hier met de leerlingen terug op de startles.)
- Wat kunnen we samen doen om de klas veilig te maken? (Bijvoorbeeld zware spullen zo laag mogelijk bij de grond, geen wankele spullen op hoge kasten, de EHBO-doos onder handbereik.)

Blik hierbij terug op de startles: Wat is een aardbeving? Wat kan er gebeuren bij een aardbeving?

Wat kunnen wij hier in de klas doen om goed voorbereid te zijn?

Afsluiting

15 minuten

In het verlengde van het verhaal gaan de leerlingen uitbeelden:

- in de regen lopen (hoe kan ik zien dat het regent?)
- tegen de harde wind inlopen (hoe kan ik zien dat het hard waait?)
- in de hete zon lopen (hoe kan ik etc.)
- honger hebben
- trillen, schudden, schokken, beven

Welke emotie past bij welke activiteit?

Laat de leerlingen dezelfde uitbeelding doen, maar nu is de opdracht: ik moet kunnen zien hoe jij je erbij voelt.

Achtergrondinformatie

U kunt tijdens het voorleesverhaal eventueel gebruik maken van twee handpoppen: de eekhoorns. U kunt het verhaal ook uitspelen op een verteltafel.

De afsluitende opdracht kan als aparte les in het speellokaal of buiten plaats vinden.

Voorkom dat er bij de leerlingen angst ontstaat, praat in dit verband (het verhaal) over de aardbeving net zoals u met de leerlingen over storm of onweer praat. Praat met de leerlingen in de wij-vorm over het onderwerp om niet teveel verantwoordelijkheid bij het individuele kind te leggen. Jonge leerlingen kunnen meedenken over manieren waarop zij zich kunnen voorbereiden, krijgen een 'rol' in het proces van veilig handelen, maar zijn hier niet verantwoordelijk voor. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid ligt bij volwassenen.

Blik terug op de 'startles' – in de startles wordt het handelingsperspectief m.b.t. aardbevingen besproken. De zaken die hier aan de orde kwamen, kunnen in deze les worden herhaald. In deze les staan voorbeelden van vragen die gesteld kunnen worden. De leerkracht vraagt, de leerlingen komen met oplossingen. Wat kan er gebeuren met spullen in onze klas als de aarde trilt? (vallen) Hoe kunnen we dat voorkomen? (oppassen met zware voorwerpen op kasten, vastmaken, etc.)

Teun en Ralf:

In het verlengde van het verhaal: Ralf zal zich bezeerd hebben, heeft iets (bijvoorbeeld een tak) op zijn hoofd gekregen. Teun troost hem, brengt wellicht een verbandje aan.

Toelichting bij het verhaal

In dit verhaal gaat het erom kleuters een beeld te geven van het concept 'voorbereid zijn'. Dit kan voor jonge kinderen nog een abstract begrip zijn. Daarom is het verschil in gedrag tussen beide eekhoorns sterk uitvergroot: Teun die steeds tot in de puntjes is voorbereid en Ralf die iedere keer afwacht en daardoor in de problemen komt. Volwassen lezers kunnen dit interpreteren als 'eigen schuld, dikke bult' maar dit is uitdrukkelijk niet de boodschap die meegegeven moet worden aan de leerlingen!

Houd in het gesprek met de leerlingen de focus op wat het betekent om voorbereid te zijn, wat de voordelen zijn van voorbereid zijn en hoe de leerlingen zich kunnen voorbereiden op zaken als een hittegolf, storm, kou en aardbevingen.

Bijlage – Voorleesverhaal

Ralf en Teun zijn twee eekhoorns. Ze lijken erg op elkaar. Ze hebben dezelfde pluimstaarten, dezelfde pientere oogjes. Even snel klimmen ze in bomen en even ver springen ze van tak naar tak. Toch verschillen ze ook. Als er bijvoorbeeld regen wordt verwacht, neemt Teun altijd een paraplu mee als ze naar buiten gaat. Ralf vindt dat maar gedoe. Hij ziet wel wat er gebeurt. En als het gaat regenen, zegt hij: 'Hé Teun, maak eens plaats, ik pas toch ook nog wel onder jouw plu?

'Zie je nu hoe handig het is om goed voorbereid te zijn?' vraagt Teun.

'Ja, ja,' zegt Ralf, 'maar zo kan het toch ook?'

In de herfst verzamelen eekhoorns eiken- en beukennotjes. Ze bewaren de notjes om ze in de winter te kunnen oppeuzelen. Zo doet Teun het. Hij is druk in de weer. Ralf niet. Die vindt het maar gedoe. Hij bewaart niets, eet de noten meteen op. En als het dan winter wordt en er nergens meer noten te vinden zijn, rammelt zijn maagje.

'Oh Teun, wat heb ik een honger. Geef me wat van je notjes,' zegt hij.

En Teun geeft Ralf van zijn notjes.

'Zie je nu hoe handig het is om goed voorbereid te zijn?' vraagt Teun.

'Ja, ja,' zegt Ralf, 'maar zo kan het toch ook?'

Ralf en Teun werken in het bos. Samen met de andere dieren bouwen ze een dijk langs het riviertje. Daardoor zal het bos niet meer overstroomd en zullen de konijnenholen niet meer vollopen met water. Teun heeft een grote parasol meegenomen. Handig, want het beschermt hem tegen de brandende zon. Ralf vond dat maar gedoe. Hij ziet wel wat er gebeurt.

'Pffft, oh wat warm,' puft Ralf na een tijdje. 'Kan er niet even een wolkje voor de zon schuiven?'

'Ik heb nergens last van,' zegt Teun.

'Hé Teun, maak eens wat plaats. Ik pas toch ook nog wel onder jouw parasol?'

'Zie je nu hoe handig het is om goed voorbereid te zijn?' vraagt Teun.

'Ja, ja,' zegt Ralf, 'maar zo kan het toch ook?'

Soms gaat het mis. Teun trekt een warme trui aan, doet een sjaal om, kiest voor een warme jas. Het zal koud worden, is de verwachting.

Ralf vindt dat maar gedoe. Hij ziet wel wat er gebeurt.

En als het dan toch erg koud wordt, zegt hij: 'Hé Teun, maak eens plaats, ik pas toch ook nog wel in jouw jas?'

'Jij en ik samen in mijn jas? Dat wil niet, dat kan helemaal niet.'

'Maar ik heb het zo koud.'

'Ralf, wij passen samen niet in mijn jas. Ga terug naar je nest en trek een warme jas aan.'

'Die heb ik niet. Ik wist toch niet dat het koud zou worden.'

'Je weet toch dat het ieder jaar winter wordt. In de winter is het altijd koud. Zie je nu hoe dom het is om niet voorbereid te zijn?' 'Ja, ja,' zegt Ralf, 'zo kan het dus niet. Dan moet ik de hele winter binnen blijven. Wat saai.'

Het gaat vaker mis. Ralf heeft niks geleerd.

Het gaat stormen. Overal zijn dieren in de weer om hun nesten, hutten en holen tegen de storm te beschermen. In zijn boom maakt Teun zijn nest nog steviger vast.

Ralf vindt dat maar gedoe. Hij ziet wel wat er gebeurt.

De storm gaat tekeer en rukt aan het nest van Ralf. Daardoor valt hij bijna uit zijn nest. Snel verlaat hij het nest. Hij ziet nog net hoe dat door de wind wordt losgerukt. Het waait weg. Snel zoekt Ralf beschutting bij Teun.

'Hé Teun, schuif eens op zodat ik er bij kan.'

'Zie je nu hoe handig het is om goed voorbereid te zijn?' vraagt Teun.

'Ja, ja,' zegt Ralf, 'maar zo kan het toch ook?'

'Nee, nee, zo kan het niet,' zegt Teun. 'Twee eekhoorns in één nest is er één teveel.'

'Je hebt gelijk,' zegt Ralf. 'Kun jij niet een nieuw nest bouwen? Dan neem ik deze van jou wel.'

'Wat denk je?' vraagt Teun.

'Dat jij dat niet gaat doen?' vraagt Ralf.

'Precies,' zegt Teun. 'Jij moet een nieuw nest bouwen, niet ik.'

Ralf heeft spijt. Zijn nest van tevoren goed vastzetten had hem veel minder tijd gekost. Nu moet hij een helemaal nieuw nest bouwen.

'Oké Teun, ik denk dat je gelijk hebt. Dit was niet handig van me. Ik had me beter moeten voorbereiden op de storm.'

'En op de regen en op de winter en op de kou en op de zon,' vult Teun aan.

'Ja dat ook allemaal,' geeft Ralf toe. 'Wil je me helpen met mijn nest?'

'Natuurlijk,' zegt Teun.
